

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET ♦ ♦ SZERKESZTI: UNGER EMIL DR

:: Kéziratok és szakkérdések ::
a szerkesztőség címére küldendők.

Előfizetési díjakat és hirdetések az
Országos Halászati Egyesület
(Budapest, V. ker. Kossuth Lajos-tér 11.
:: II. emelet 213) fogad el. ::

Szerkesztőség: Budapest,
II., Herman Ottó-út 15. sz.

M. Kir. Halélettani és Szenny-
vztisztító Kísérleti Állomás

MEGJELENIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.

Netagoknak előfizetési díj: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Egész évre 12 pengő.} \\ \text{Fél évre 6 pengő.} \\ \text{Külföldre egész évre 16 pengő.} \end{array} \right.$
Állami alkalmazottaknak 50%-os kedvezmény jár.

:: Verantwörtlicher Redakteur: ::
Dr Emil Unger.

:: Administration: Ungarischer ::
Landes Fischerel Verein,
BUDAPEST,
:: Kossuth Lajos-tér 11 II. 213. ::

HALÁSZAT—(FISCHEREI)

FACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI
Organ des Ungarischen Landes Fischerel Vereins Budapest.

Redaktion: Kgl. Ung. Ver-
suchsstation für Fischerei-
biologie und Abwasserbe-
seitigung, Budapest,
II., Herman Ottó-út 15. sz.

TARTALOM: A folyami halászat. *Antalfy György.* — Szabadvizi halászok napja. — Halászatunk rendezése. — Az elektromos halászat. *Hallóssy Ferenc.* — A Bükk-rákosi vízei. *Vásárhelyi István.* — Hogyan szabályozhatjuk meg a halakat a halpiócától? *dr. Woytárovich Elek.* — Ujdonságok. — Vegyesek. — Társulatok. — Egyesületek — Külföldi lapszemle. — Árjegyzések — Hirdetések.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND: Die Flussfischerei. — Fischereitag. — Das Ordnen unserer Fischerei. — Über die elektrische Fischerei. — Die Krebsgewässer im Bükkgebirge. — Die Bekämpfung des Fischegels. — Gesellschaften und Vereine. — Auslandschau. — Neuigkeiten — Fischpreise. — Annoncen.

A folyami halászat.

Az utolsó 30—40 évben egyre gyakrabban hangzik a panasz nyílt vizek, s ezek közül is elsősorban a folyók halállományának csökkenéséről és a csökkenés mérvének folytonos növekedéséről. Ám, amint a régi, szabályozás előtti idők állapotához képest kétségtelen a halállomány csökkenése, annyira csak érzésekre, sejtésekre és feltevésekre épül a csökkenés növekedésének vitatása.

A gyakorlati halász őseitől örökölte a „sok víz sok hal” kifejezés használatát és az élet tanította meg a kifejezés igaz voltára. De nem is kell gyakorlati halásznak lenni ahhoz, hogy a kifejezés igazságát bárki belássa. A folyók, melyeket a nyílt vizek nevezete alatt különösen érteni szoktunk, ennek a cikknek a keretében pedig legelső sorban értünk, szabályozás előtti állapotokban minden korlát nélkül terjedtek az áradások idején. A Középtisza például kijárt Kiskunfélegyháza alá, a másik, a balparton Hódmezővásárhelyen is túl. Elborított sok százezer holdat, fenntartott és táplált beláthatatlan széles nádas, zombékos területeket, s ezek főként aránylag sekély vízmélységeikkel a halak ivása és a halivadék növekedése számára a legkiválóbb vízterületeket jelentették. A könnyen, korán fölmelegedő sekély vizeket, amelyek fokozatosan, sok idő alatt húzódtak vissza a mederbe, magukkal vivén a kikelt és gyorsan növekedő halivadékokat, minden emberi beavatkozás nélkül is.

S a halászat eredményes volt, sőt bőséges. Nem is lehetett a fogások eredményeit értékesíteni, csak úgy,

hogy a halhasító lányok ezrei állottak munkában a nyílt vizek mentén, hasogatták és készítették elő a megszártásra a fogott halmennyiségek nagyobb részét. Bőséges volt a halászat eredménye, mely a nyílt vizek szabályozása óta nagy mérvben csökkent, de a szabályozás következtében csaknem olyan mértékben csökkent a nyílt vizek terjedelme is.

A nyílt vizek szabályozása lényegben kétféle ténykedésből állott. Egyik, hogy átvágásokkal megszüntették a nyílt vizek medrének kanyargását, a másik, hogy magas töltések közé fogták a nagymértékben megszükkített árteret. Mindezen ténykedésnek az volt a célja, hogy az egyenes mederben jó hajóút alakuljon ki, mely egyben rövidebb is, továbbá az, hogy a kiöntések területét csökkentsék, s az eddig vízjárta árterek 9/10 részét felszabadítsák a mezőgazdasági művelés számára. Az átvágások és gátak közé való szorítása a víznek egyúttal meggyorsította a nyílt vizek folyását, s a végeredmény az lett, hogy a halak ivóhelyei gyérültek, ami maradt is, csak mérsékelt alkalmas, mert a víz aránylag gyors lefolyású ott is, ahol koronként sekély, nincs tehát alkalma és ideje arra, hogy felmelegedjék, s gyorsan folyó hideg vízben nem mindig kielégítően sikerülnek az ivások.

A töltések közt keletkező agyaggödrök, továbbá a más eredetű mélyedések, holt medrek, erek és minden más olyan vízbefogadó területek, amelyek áradás idején az anyavízzel összeköttetésbe jutnak, s az árvíz elvo-

nulása után víz alatt maradnak (együttal külön is szakadva az anyavíztől) ily körülmények között, mint halivó és ivadéknevelő helyek fokozottabb súlyt és jelentőséget nyertek. Hasznosságukat az 1925 : XLIII. t. c. igyekszik is biztosítani, mikor kiemeli közülük és velük azokat a mélyedéseket, holt medreket, ereket és hasonló vízbefogadókat, melyek áradás idején az anyavízzel összeköttetésbe jutnak, s az árvíz levonulása után a víz alatt maradnak; kiemeli ezeket azért, hogy megmentse a bennük rekedt halivadékokat. Megmentse azáltal, hogy az anyavízben halászatra jogosult tulajdonosnak, illetve haszonbérelőnek kezére adja e vízbefogadó helyek halászati jogát és mindjárt kötelezi a jogosított tulajdonost, vagy halászbérelőt, hogy a halivadékokat az anyavízzel való összeköttetés megszűnése alkalmával, vagy röviddel ez után visszasegítse a különálló vízbefogadókból az anyavízbe.

Az ivadék visszajuttatása ugyanis inkább remélhető az anyavíz terjedelmes szakaszainak halászeitől, akár tulajdonos, akár haszonbérelő, mint a viszonylag kis terjedelmű, az anyavíz mentén, a védőgátakon belül elhelyezkedő vízbefogadók tulajdonosaitól. Akik, mint különálló vagyoni jogi személyiségek, érdektelenek is az ivadék megmentése körül. Csak ott van gyakorlatilag a hiba, hogy az ivadék mentése még sem olyan egyszerű, még sem olyan biztos, mint ahogy a törvény elgondolta.

Az ivadékmentésnek ugyanis két módja van. Egyik az ivadék kihalászása az árvíz levonulása után. Kihalászása és behordása az anyavízbe. Ez a mód az ivadék törődésével jár, az ivadék életét is veszélyezteti. Mert a kihalászás töri, a szállítás még inkább töri, de sokszor és nagyobb részben meg is öli a zsenge ivadékot. Az ivadék kihalászása ugyanis csak augusztus táján lehetséges, korábban oly kicsiny, hogy meg nem fogható, viszont augusztusban már felmelegedett a víz, megcsapant az oxigéntartalma, a szállítás útja hosszú és nem is mindig könnyen járható. De a kihalászás is nehézségekbe ütközik, mert a holtmedreken és ereken kívül szóbajöhető vízbefogadók, kubikgödörök rendszerint olyan mélyedések, amelyeket tulajdonosaik, főként az ármentesítő társulatok igen sűrűn fával ültetnek be, amelyek miatt az ivadék kihalászása, gazdaságosan legtöbbször nem sikerülhet.

Az ivadékmentés másik módja, mely *biztonságos és csaknem egyedül célszerű lenne*, az, hogy a szóbajöhető vízbefogadó helyeket, kubikgödöröket, az államhatalom megfelelő mélységű csatornák által köttetné össze az anyavízzel, s az ivadék az árvíz levonulásakor, vagy nyomban utána, a vízzel együtt jusson vissza az anyavízbe.

Azonban a lehetőségek legszélső határai között mégis minden esetben törekedni kell a halállomány védelmére, valamint annak emelésére és e célból legelső sorban védeni kell a halivadékokat. Mert enélkül nem csupán gyérül eredményeiben a halászat, de teljesen meddővé válhatna. Egyetért ebben minden halász, a halászati ügy minden intézője és azok, akiket a halászat ügye és sorsa érdekel. S az aggodás, mely ezen a vonalon az érdekeltek közt általános, elevenen lüktet vitéz B á r ó Szurmay Sándor úr Ónagyméltóságának áprilisi cikkében is. Nem lesz tehát hiábavaló, ha a cikk által ébresztett gondolatoknak utat adunk, helyet és figyelmet kérünk.

A természetes haleledel mennyisége a nyíltvízi halállomány növelésének legszélső határát jelzi; hogy azonban a halállomány mekkora, arról sehol biztos felvilágosítás nem szerezhető. Mert az ide vonatkozó statisztikai adatgyűjtés legkevésbé sem megbízható. Az adat-

gyűjtés ugyanis ellenőrzés nélkül szolgáltatott adatok halmozása és rendszerezése, s megbízható eredményt nem adhat. Az adatszolgáltató magánosok ugyanis sohasem nyugodtak az iránt, hogy jelentésüket mennyire használják fel csupán statisztikai célokra. Igen sokan, *ha mindjárt a legnagyobb alaptalansággal is*, attól tartanak, hogy adózási viszonyaikat fogják a jelentéseik károsan befolyásolni, igyekeznek tehát a legkedvezőtlenebb jelentéseket adni.

Ha figyelemmel vagyunk az utolsó békeévek halászati haszonbérösszegére, azt kell megállapítanunk, hogy a mai haszonbérösszegek általában magasabbak, annak ellenére, hogy a halarak alatta vannak a béke évek árainak. A halászati eszközök ára pedig csaknem ötszöröse a békebeli idők árainak. Ha e kérdést e tényből megvilágítva megvizsgálom, nem lehetne igazolható a halászati, illetve halállomány csökkenése.

Hogy Szurmay kegyelmes úr által javasolt kísérleti éveket bevezessük, minden kísérletezést megelőzően szükséges volna, hogy a szóbajöhető nyílt vizek halászati eredményeit közvetlenül ellenőrizze a Halászati Felügyelőség, ideiglenesen, néhány évre alkalmazott vándor-ellenőrök útján, akik a nem túlságosan nagylétszámú halászati jogalanyokkal együtt végig járnak a vízszakaszokat és hitelesen feljegyeznék a hőmennyiségeket, melyeket a halászbérelő, vagy tulajdonos koronként összeszed a kihalászeitől, halászegényeitől. Az ellenőrök által több éven át így gyűjtött adatok nyújtanának megbízható tájékozódást arról, hogy milyen és mekkora a nyílt vizek, a folyók és a folyamok halállománya. Ezen eredményhez biztosabban igazodhatnánk az államhatalom, mikor irányt vesz a halállomány védelme, vagy gyarapítása végett szükséges intézkedések tekintetében.

A mai rendszerű halászati tilalom, amely valóban különbözik a védelemre érdemes és igényt tartó halfajok ivási idejétől, nem szolgálja maradék nélkül ezt a célt, amelyet létesítése által elérni kíván a törvényes intézkedés. És általában véve mondható, hogy a tárgyalt cikk elgondolása tartalmazza azokat a módokat, amelyek megfelelően megállapítva és alkalmazva biztosítanák a célt: az összes halfajok minél zavartalanabb leivását és a halivadék fejlődésének megindulását. A részletekben azonban igen sok javítani való van. Amiket a gyakorlat másként mutat helyesnek, mint ahogy látja a kérdések elméleti ismerője. Gyakorlata pedig csak annak lehet, aki a halászatból, a halászat közvetlen folytatásából élt és él.

A gyakorlat embere tudja, hogy időleges, általános tilalom helyett sokkal hatásosabb lenne kíméleti helyek rendszeresítése; de nem minden 3—4 kilométeres vízszakaszon valami kis vízterületre kell gondolni. Hanem több kilométeres szakaszokra. Például egy vízszakaszon, mely 30 kilométer hosszú, kijelölhető volna az alkalmas részen 5—6—8 kilométernyi kíméleti tér. Épen csak a közlekedés zavarná itt a halakat. A szóbajöhető területeket a vízszakaszok tulajdonosai és halászaik jól ismerik, kijelölésük könnyű és hatásos is lenne; ha azonban a halászatot haszonbérelő gyakorolja, a kíméleti területek kijelölésével egyidejűleg le kell szállania a haszonbérnek.

Kivihetetlen, hogy a kíméleti területek minden halfaj számára külön legyenek kijelölve. Mert ezzel ellenőrizhetetlenné is válnék a kímélet megtartása. A halászati jog birtokosa ugyanis rendszerint nem közvetlenül, hanem segéd munkások útján gyakorolja a halászatot, akik a fogások eredményei szerint jutnak keresethez, tehát mindig azt mondják, ha kíméleti térből bőségesebben fogtak valamely halfajt, hogy nem azon a viszonylag szűk

és kicsiny területen fogták, ahol ezeket a halfajokat fogniok nem is szabad. S az ellenőrzés egyenesen lehetetlen. Azt azonban könnyű ellenőrizni, hogy 6—10 kilométeres hosszú kíméleti téren csak átmentek-e a segéd munkások, vagy halásztak is. Könnyű ellenőrizni, nemcsak a halászati jog birtokosának, hanem a közbiztonsági közegeknek is. Hogy pedig a kíméleti területek kihasználása után változatlan haszonberek fenntartása károsítaná a halászati jogok bérlőjét, bővebb fejtegetésre nem szorul. A halászati jogok tulajdonosai, illetve a halászati társulatok is a mai rendszer megváltoztatását akarják és kíméleti területek létesítésére valamint a halászati eszközök használatának korlátozására kívánnak áttérni. Legcélszerűbben a vízterületek haszonbérbe adásakor tehetik ezt. Az új jogviszony keletkezésénél a haszonbérlet tudnak alkalmazkodni az új feltételekhez és senki sem károsodik.

De a halászati társulatok a bérleti jogviszony tartama alatt maguk nem kérhetik az államhatalomtól a halászat korlátozását. Bérleszállítás nélkül még a remélt, de egyáltalában nem biztos halbőség reményében sem.

A minimális méretek gondolata nem új. Megtartására lelkiismeretes halász mindig ügyelt. A törvény is kötelezi rá. Aprószemű, kerítő-, emelő- és dobóháló használata és a fenékhorgok alkalmazása a minimális méretek megtartásánál nem ugyanazon jelentőségű. A halászati eszközöket okszerűen választja meg a halász. A víz magassága és a vízfenék tisztasága szerint. Ebből következik, hogy ugyanazon területen is *az év egyik szakában a hálók különféle nemei* (pl. varsa is), *másikban a fenékhorgok alkalmazása célszerű és hasznos.*

A jelenlegi állapotokon, amikor tárgyi szükség szerint történik a halászati eszközök megválasztása, miután a folyamok néhol 10 kilométert meghaladó része csak egyes eszközökkel pl. horgokkal: varsákkal halászható, csak azzal a veszéllyel lehetséges bármely változtatás, hogy a folyamok halászlegények nélkül maradnak. Létszámuk máris csekély, aminek legfőbb oka a halászati eszközök aránytalan drágasága. (Ugyanis az utolsó békeévekben 1 kg. hálónál csaknem egyenlő volt 1 kg. élőponty árával, ma annak ötszörösebe kerül).

De mégis egész évben a vizeket járták. Kenyerük nem bőséges, de folytonos, mert állandóan dolgozhatnak az évszaknak és a víz állapotának, a mederfenék változatosságának kívánalmai szerint előszedett halászati eszközökkel. Ha csak egy fajta eszköz használatára lesznek szorítva, vagy egy bizonyos fajta eszköz használatáról el lesznek tiltva, lesznek helyek és lesznek évszakok, amikor rájuk nézve a halászat nem gazdaságos, sőt egyáltalában nem is folytatható. Az év egy részére mindenestre elszélednek tehát a folyamokról. Sőt teljesen hátat fordíthatnak nekik, mert mindenki ott foglalkozik legszívesebben, ahol egész évben, megszakítás nélkül dolgozhatnak, s a halászat megszűnik ilyen munkaalkalmat adni.

A hosszú, fenekes zsinogen használt horgok valóban okoznak bizonyos mennyiségű apróhalnak a vesztét. De épp úgy okoznak a nagy hálók is, melynek fonatába belekeverődnek az apró halak és felmorzsolódnak. S ezek a veszteségek elkerülhetetlenek. Szerencsére nem is lényegesek. Halászgazdasági jelentőségük mellett tehát pusztán e természetes kártételük miatt ezek a halászati eszközök a használatból ki nem vehetők. Itt is érvényesül az általánosan ismert tapasztalat, hogy az aranyból is el cseppen, ha valaki azzal dolgozik.

A kishalászok fogalmának tisztázása nélkül rendszabályokat javasol a Kegyelmes Úr a kishalászok mű-

ködésére. Ha a kishalászok fogalmi körébe csak a sport-horgászokat érti, akiknek szórakozása a halászat űzése, nem lehet kifogást emelni az ellen, hogy korlátozzák az ezek által használható eszközöket. De a halászbérlő segéd munkáit, a halászlegényeket is kishalász névvel illeti a gyakorlat. Ezek némely folyómenti község lakosságának nagyobb részét teszik ki, kizárólag, vagy főként a halászat folytatásából élnek. Ezekkel szemben tehát más rendszabályok helyesek, mint a szórakozó kishalászokra nézve. A hivatásos kishalászok csak oly korlátozásnak vehetők alá, amelyeket a víz fekvése, berendezése, természete és fenekének állapota hoz magával. Amikről előbb már beszéltünk is.

A mostra halak méreteit a ma érvényben levő törvényes rendelkezések és a piacok felvevő hajlandósága megfelelően szabályozzák. Ezeket a kellékeket mesterségesen külön súlyosbítani nem célszerű. Azoknak árt, akik a halászatot hivatásszerűen gyakorolják.

A vizek tulajdonosait nem lenne helyes korlátozni a haszonbérlet személyiségének megválasztásában azon túl, ahogy a gazdálkodás irányítására illetékes kormányhatóságok eddigi intézkedései esetleg már is korlátozzák.

A Kegyelmes Úr is érzi, hogy efajta irányváltoztatás oda vezetne, hogy esetleg nem akadnak haszonbérlet nemely vizekre. Ezért Jangszúyozza, hogy oly esetekben, midőn hivatásos halász, vagy szervezett sport-horgászegyesület haszonbérletként nem jelentkeznék, a vízi tulajdonos maga hasznosítaná a vizeit. Arra azonban aligha gondol a Kegyelmes Úr, hogy a halászati társulatok megoldhatatlan feladatok elé kerülnének, s a haszonbérlet nélkül maradt vízterületek az orvhalászok tenyészterületeivé válnának. Mert a halászat „házi” kezeléséhez nem elég az elhatárolás, vagy a kényszerhelyzetbe való belejutás. Nagy szakértelem és odaadás szükséges hozzá, természeti személyeknél. Jogi személyeknél hatásos ellenőrzés is.

Vagyis tehát egészen véve a Szurmay Kegyelmes Úr cikke által felölelt tárgykört megnyugvásra és gazdaságosan is rendezni, a mai állapotokhoz képest ugrás-szerű változást előidézni nem k o c k á z a t n é l k ü l v a l ó d o l o g. De nem is szükséges egyéb, mint a folyamok magas töltései közé eső vízbefogadók halivadékaiknak megmentése. Aki ezt maradék nélkül véghezviszi, mindenkinél többet tett a folyóvizek halállományának növelésére, mert mindent megtett. Ehhez csupán még az szükséges, hogy a ma általánosságban szokásos 3—6 év helyett 15—25 esztendőre adják haszonbérbe a halászati jogot, azért, hogy a halászbérlőt jogviszonyának rövid tartama ne csábítsa rabló-gazdálkodásra.

Antalfy György.

Szabadvizi halászok napja.

1938. május 30.

A lapunk májusi számában közzétett felhívásunkra szép számmal jöttek össze a Duna, Tisza és mellékfolyóinak és a természetes tavaknak halászlai és érdekeltégei a m. kir. Halélettani és Szennyvíztisztító Kísérleti Állomás Herman Ottó út 15. sz. alatti helyiségeibe, mely alkalommal az egyik nagy laboratórium ülésteremébe alakulva várta őket, hogy barátságos összejövetelel egymással és a magyar halászati ügyek vezető köreivel megbeszélést folytassanak a *szabadvizi halászat rendezésének* időszerű kérdéseiről.

A Szent-István év megnyitó napján amúgy is sokan tartózkodtak a fővárosban s így alkalmasnak lát-

szott ezt a megbeszélést e nap délutánjára kitűzni. Nem is csalódtunk, mert délután négy órára megtelt napbaránított halászokkal az nagy a laboratórium, ahol évtizedek óta nap-nap után az ő érdekükben is végzik csendben a halak és halasvizek tudományos vizsgálatát.

A megjelentek betűrendes névsora a következő:

Antalfy György Szeged, Bernáth István Dunakeszi, Brückler József Nagymaros, Cserhádi Sándor Mohács, dr. Darvas Rózi Budapest, Farkas Mátyás Ercsi, Fekete Géza Újpest, Fuchs Antal Tolna, ifj. Heincz Frigyes Tolna, vitéz Illésy Zoltán Budapest, Illik Viktor Újpest, Isgum Ferenc Tolna, Isgum Márton Tolna, Jóna Mátyásné Békásmegyer, Klein Frigyes, Klein György, Klein Irén (mindhárman Szob-ról), Kurzbacher Mihály Nagymaros, Kozma Béla Újpest, dr. Lukács Károly Siófok, dr. Maucha Rezső Budapest, Pap Ottó Vác, Répássy Miklós Budapest, Sárkány Miklós Budapest, Schaller Ferenc Tolna, Schwetzer József Tolna, dr. Szentmiklóssy József Budapest, Szóják Ernő Tiszaug, vitéz Szurmay Sándor báró Budapest, Tóth Kálmán és Tóth Kálmáné Velence, Török Jenő Szigetszentmiklós, dr. Unger Emil Budapest, dr. Woynárovich Elek Budapest.

Négy óra után az értekezlet megalakulása előtt a résztvevők összehívója: dr. Unger Emil egyetemi magántanár, szerkesztő a következő üdvözlő beszédet mondotta:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Szent István első királyunk emlékének hódol ma ünneplő magyar testvéreinkkel együtt az Eucharisztikus Világkongresszus öt világrészről hozzánk zárandokolt vendégerege.

Helyes volt tehát elgondolásom, hogy szaklapunk útján erre a világraszóló magyar ünnepnapra próbálom meg egybegyűjteni a magyarok ősfoglalkozásának folytatóit: a magyar szabadvizi halászokat. Azokat a halászokat, akik őseinek Szent István király adott először hitet és törvényt és teremtett közöttük is rendet áldott Jobbjával itt a Duna völgyében. Mert ne feledjük, ő rendezte először a magyar halászatot is!

Ő osztotta ki a halászati jogokat püspökségeknek, kolostoroknak, melyek lakói megalapozták itt a magyar nemzeti keresztény kultúrát.

Halászatunk rendezése tehát nagy multra tekinthet vissza a mai napon, midőn újra erről lesz szó közöttünk, mert a viszonyok folyton változnak s előbb-utóbb minden rendezés megújításra szorul még akkor is, ha a rendezés alapelvei helyesek. A múlt századból való első modern halászati törvényünk a jelen század huszas éveiben már revízióra szorult, ami az 1925. évi XLIII. tc. keretében meg is történt. Itt üdvözölhetjük körünkben ennek a ma is érvényben levő törvényünknek megalkotóját, egyesületünk érdemekben dús egyik alelnökét: Répássy Miklós ny. államtitkár úr öméltóságát (éljenzés).

A közelmúltban tett javaslatokat nyíltvizi halászatunk újabb rendezésére egyesületünk másik alelnöke: vitéz Szurmay Sándor báró úr őexcellenciája, aki szintén szíves volt körünkben itt megjelenni és aki kiváló szaktudásával nemcsak a hazai sporthorgászat elismert vezére, de a magyar szabadvizi halászatnak is leglelkesebb pártfogója s az egész magyar halásztársadalomnak önzetlen, őszinte jóakarója. (Éljenzés). Üdvözljük vitéz Illésy Zoltán miniszteri osztálytanácsos urat, az Országos Halászati Felügyelőség vezetőjét és dr. Maucha Rezső egyetemi magántanár urat, a halélettani állomás igazgatóját is, akinek külön köszönettel tartozunk, mint házigazdának, hogy megbeszéléseinkhez itt helyet biztosított.

Megbeszéléseinknek egyáltalán nincsen sem egyesületi, sem más hivatalos jellege, s ezért legyen szabad ajánlanom a jelenlevő szabadvizi halászoknak, válaszszeretnek ez alkalomra elnököt maguk közül, közös megbeszéléseink vezetésére. Mivel a mai napon mindnyájan Szent István királyunk emlékének hódolunk, ajánlom adjanak ennek kifejezést azzal is, hogy ültessék az elnöki székbe a Duna esztergomi szakaszának bérlőjét, amely Dunaszakasz halászati jogviszonyait Szent István rendezte először, midőn szülővárosában, Esztergomban az első magyar érsekséget megalapította és a Duna e környékén a halászati jogot mai napig is érvényesen, ennek az érsekségnek adományozta (Helyeslés).

Felkérem tehát a hercegprimási halasvizek bérlőjét Illik Viktor halászmester urat, foglalja el az elnöki széket.

Illik Viktor elnök: Az ülést megnyitom, üdvözlöm a megjelenteket, a jegyzőkönyv vezetésére pedig felkérem dr. Unger Emil szerkesztő urat.

A jegyzőkönyvvezető ismerteti a halászat rendezésére vonatkozó s az Országos Halászati Egyesülethez beérkezett írásbeli beadványok tartalmát, melyek a Halászatban nem jelentek meg s melyeknek írói ezen értekezleten személyesen nem vesznek részt. Ezen iratok tartalmát a lap helyszűke miatt jelenleg nem közölheti, de az egyesület választmánya elé kerülnek legközelebb. Illik Viktor elnök:

Tisztelt értekezlet! Én a Szurmay ő excellenciája javaslatának csupán azon részéhez óhajtok hozzászólni, amely minket halászokat, illetve vízbérlőket érzékenyen érint. Meggyőződésem, hogy nyíltvizi halállományunk kipusztulásának legfőbb okozói maguk a vízbérlőket bérbeadó tulajdonosok, kik minden felelősség nélküli, magasabb árat ígérő egyénnek bérbeadták vizeiket, — akik azután sok esetben kalózmódra, se időt, se szerszámot nem válogatva kímélet nélkül pusztították a halakat, nem véve figyelembe sem a méretet, sem az ivóhalállományt. De részesei a nemtörődömségükkel és szakértelmetlenségükkel az ellenőrzéssel megbízott közegeink is. Szerintem egy rendeletet nem elég kiadni s várni annak pontos betartását, hanem szakképzett és kellő idővel rendelkező közegeket kell megbízni annak ellenőrzésével. A rendelet megszegőit pedig drákói szigorral kell megbüntetni s mindjárt első tettenérés alkalmával szerszámaikat el kell kobozni, hogy ne legyen módjuk egy pár pengő pénzbírság, vagy 1—2 nap leülése után megint vígan halászni.

Én, aki ismerem az orv-halászok mentalitását, tudom, hogy rendeletek kiadásával s azoknak laza ellenőrzésével nem tudjuk őket megfékezni. A 6 hetes tilalmi idő alatt motorcsónakon bejártam a Szob községtől Dunaföldvárig terjedő Dunát s meggyőződtem róla, hogy kivétel nélkül minden bérleten, lehet, hogy a bérlő tudta nélkül, éjjel-nappal halásztak. Sajnos, sokkal eredményesebben, mint a megengedett időben, mert az ívársra készülő s nagy tömegekben bódult állapotban lévő halakat nem nagy fáradság összegyűjteni. Láttam egy helyen, hol a derék halászok az ivó dévérrajt kézzel dobálták ki a partra. Láttam a nagycsarnok halaspultjaira és az újpesti piac halasbódéinak asztalaira kirakott ivarérett, ívársra készülő halak százait. Hatóságaink nem tettek semmit ennek megakadályozására, de nem is igen tehettek, mert a különböző időben kezdődő tilalmi idők, valamint azok a zártvizek, melyekre az általános tilalom nem vonatkozik, bő alkalmat adnak a rendeletek kijátszására. Öt-tíz kg. balatoni vagy más zártvízből származó igazolt fehér hal mellett sok kg. dunai fehérhalat lehet eladni. Az előbb elmondottak

vonatkoznak a ponty ivadéokra is. Nagyon helyeslem ő excellenciája javaslatának 1., 5., 6. és 9. pontját, de nem tartom az 1., 5. és 6. pontra elég szigorúnak a büntető szankciókat, mert amint már említettem 5—10 P pénzbüntetést, vagy 1—2 napi elzárást nem tartok elegendőnek. A 9. pontban körülírt javaslatot örömmel üdvözlöm, mert ezzel visszavinné a nyíltvízi bérleteket komoly felelős elemek kezébe, akik az érvényben levő rendeleteket és törvényeket mindenkor betartják s ebben az esetben nem tartom szükségesnek a tilalmi időnek hal-fajonkénti széttagolását már azért sem, mert a nyíltvizeinkben élő halaink megfigyelésem szerint túlnyomórésztben *a jelenlegi tilalmi idő alatt április 20-tól május 31-ig szoktak lelvni.* Javasolom tehát a *jelenlegi tilalmi időnek változatlanul való meghagyását*, de hassunk oda, hogy ennek megszűzői szigorúan megbüntetessenek (pl. bérlemény megszüntetése, állami jegy megvonása, nagy összegű pénzbüntetés stb). A tilalmi időnek bármilyen címen való meghosszabítása a hivatásos halászmesterek és segédmunkásaik amúgy is sovány kenyeréből törne le újólag egy darabot, mert a magas vízbéreteket és más terheket sem a víztulajdonos, sem más nem igen hiszem, hogy önként csökkentené.

Próbáljunk odahatni, hogy a Halászzati Társulatok, melyek egyes helyeken csak papíron szerepelnek és nem működnek, ismét intenzív munkát fejtsenek ki a hivatásos halászok védelmében és a sporthorgászok megsegítésében. Előfordulhat az a felháborító eset, hogy esztergomi vizeinkre kiadott sporthorgász-tiszteletjegyek tulajdonosai nem kapnak állami horgászjegyet annak dacára, hogy megbízhatóságukhoz szó sem férhet, mert nevezettek túlnyomórésztben nyugállományú katonatisztek és magasrangú áll. hivatalnokok. Üdvös volna e vízbéreklet összpontosítása, hogy ne szólhatna bele minden felelőtlen elem az árverések menetébe, pláne akkor, mikor egy több bérbeadótól egy személy által bérelt nagy bérleményen egy közbeekelt kisebb víz válik szabaddá.

Ilyen esetben mindig akad lelkiismeretlen ember, aki könnyű pénzszerzés reményében ezen közbeeső víznek a bérét igyekszik felhajtani, vagy a nagybérletől kisebb nagyobb összeget igyekszik kiszorolni, mert tudja, hogy egyik vízbérletnek sem kellemes, ha vizei közé idegen bérlő van beékelve, aki kénye-kedve szerint tarolja le átjárás ürügye alatt vizeit.

Tisztelettel kérem az Országos Halászzati Egyesület jelenlevő mélyen tisztelt Vezetőségét, felszólalásom érdemleges részeit megjegyezni s ha módot és alkalmat találnak rá, a panaszok orvoslását illetékes helyen előmozdítani méltóztatassanak.

Réppassy Miklós: Szurmay őexcellenciája javaslatai képezik leginkább a jelen megbeszélésünk tárgyát, de mivel a jegyzőkönyvvezető rólam is megemlékezett, mint az érvényben levő halászzati törvényünk kidolgozójáról, engedjék meg, hogy a halászzat rendezésének kérdésével kapcsolatban a törvényről szóljak először.

Az első és második halászzati törvényünk életbe léptetése között nagy időköz volt és ez alatt sokat gondolkoztunk és sok értékes gyakorlati tapasztalatot is szerezhettünk, amelyeket igyekeztünk is az első halászzati törvény revíziója alkalmával felhasználni.

Halászzatunk törvényben való rendezésének alapelve olyan, amely páratlan volt annak idején egész Európában: ez az elaprózott halászzati jogoknak a halászzati társulatokba való tömörítése. Erre a vízszabályozó társulatok adták a gondolatot. A halászzat gyakorlásába bizonyos szervezettséget belevinni: ez volt a cél s ezzel sikerült is elérni, hogy a múlt idők halaszvizeinek úgy-

szólván semmivé vált értéke ismét emelkedjék, mert ahol régen az apróra eltagozott víztulajdonokon boldogboldogtalan halászzott, a törvényes rendezés után egy-egy nagyobb halászzati társulat területén lehetővé vált a megszabott üzemterv szerinti okszerű halgazdálkodás. Hogy mit jelentett ez végeredményben, erre például szolgálhat a Balaton. Erről annak idején azt jóslták sokan, hogy az egységes kezelés először a balatoni halászzatok körében szociális bajokat fog okozni, később pedig fokozatosan a tó halainak törzsállományát is veszélyeztetni fogja az intenzív halászzat, a tavak kiszarolják és elértéktelenítik. Azóta 38 esztendő telt el és már egész biztosan tudjuk, hogy e bajok nem következtek be. Ellenkezőleg: az akkori évi halászzatmennyiség *kétszeresére emelkedett* és most sem fogy, tehát a törzsállomány megtámadásáról szó sem lehet. Halászzati törvényünk alapelvei tehát helyesek. De helyes a törvénynek a modern viszonyokhoz való alakítása is. A legutóbb felmerült óhajok inkább bizonyos hiányok pótlására irányulnak. Ilyen sokhelyütt általában a *kellő felügyelet hiánya* és különösen a *piacok ellenőrzésének a hiánya vagy elégtelensége.*

E hiányok pótlására külső állami halászz-ellenőrökre lenne szükség. A halászzat gyakorlásában annak az alapelvnek az érvényrejuttatásáról van szó, hogy a piacra való nagy halakat *ki kell fogni*, az ivadékok azonban *kímélni kell.* Az ívás sikerének biztosítására emberi beavatkozással csak keveset lehet elérni ahhoz képest, amit a kedvező természetes viszonyok egyes esztendőkből — tavaszi tartósabb áradás — e téren nyújthatnak. Az ivadék kímélését hosszú bérleti szerződésekkel lehet biztosítani leginkább, mert így a kímélés a bérlő nyilvánvaló érdekévé lesz.

Szoják Ernő: Tizenkét esztendő!

Réppassy Miklós: Felmerült az a nézet, hogy az ívás idején tavasszal vándorló halak nagy tömege érkezik fel hozzánk az Aldunáról. Ezt vizsgálni és megállapítani kellene, hogy valóban így van-e? Erre alkalmas eszköz az Unger dr. által nálunk bevezetett haljelölések kiterjesztése is.

A halászzat korlátozása, a halászzati tilalmak sok halászz előtt ellenszenvesek. De megjegyezhetjük azt, hogy minél tökéletesebb lesz a halászzatok helyes irányú szervezettsége, annál kevesebb kényszerű korlátozásra lesz szükség. Részemről örülök annak, hogy ma itt ilyen szép számmal összejöttek s kérem ne hagyják abba közös érdekeikre és az ország halászzatának fejlesztésére irányuló érdeklődésüket a jövőben sem. (*Éljenzés*)

vitéz Szurmay Sándor báró: Tisztelt Barátaim! A Halászzat áprilisi számába írt cikkemmel kapcsolatban nagy megelégedéssel látom a válaszokból és az itt elhangzottakból is, hogy álláspontomat elvileg elfogadták. Csak egyikük — nem nevezem meg őt — aposztrofált engem úgy, mintha én csak a sporthorgászok érdekeit képviseltem volna. Ez amellet bizonyít, hogy cikkemet az illető *nem olvasta el jól!* Senkisésem foghatja rám, hogy a hivatásos halászzatok ellensége vagyok! (Lelkes éljenzés). Álláspontom lényege az, hogy a hal addig maradjon a vízben, *amíg ivar-éretté válik és utódokról gondoskodni tud*, amíg törvényes méretét eléri! *Ez után pedig ki kell fogni*, hogy helyet adjon az újabb nemzedéknek, *Ez a hivatásos halászzat érdeke is.* (Általános lelkes éljenzés és helyeslés).

Hogy ezt a célt milyen eszközökkel érjük el, azok részletkérdések már. Németországban a tilalmi idők fajok szerint igen sokfélék és hosszúak, nehéz az ilye-

nek ellenőrzése. Nálunk meg az a legnagyobb baj, hogy az ellenőrzés általában igen laza, sokhelyütt egyáltalán nem hatósos, az orvhalászat pedig így igen nagy méreteket ölt. A halászosok oktatása, nevelése fontos teendő, de ugyanilyen fontos és nagyon sürgős feladat az orvhalászosok drákói szigorral való megfékezése. Nem elég a jelenleg igen enyhe büntetések megszigorítása, ennél is több kell. Különleges hatósági *nyilvántartásba kell venni a visszaeső orvhalászosokat*, akiket éjjel rajtaütésszerűen még otthonukban is fel kell keresni, különösen halívás idején s ilyenkor ha otthon nem találhatók, a hatósági közegeknek ki kell nyomozni, hogy hol jártak, mit csináltak. A két napos lezárás, mint büntetés, semmit sem ér az orvhalás elriasztására.

A több száz és ezres fenékhorgos készségeken a ráakadt ivadékhalkak reggel elpusztulva kerülnek ki a vízből. Azért is óhajtanám az ilyen szerszámok teljes eltiltását, mert ezeket igen sok orvhalászos is használja. Szakértő halász 4—5 horoggal több *megfelelő méretű* halat tud fogni, mint amennyit ilyen kártékony szerszámmal lehet zsákmányolni.

Részemről mindent elfogadok és helyeslek, amivel álláspontom érvényesülését és a törvény betartását biztosítani lehet. (Általános helyeslés és éljenzés).

A következő felszólaló *Antalffy György* szegedi halászmester volt, aki beszédét cikk alakjában is benyújtotta, melyet jelen számunk vezető helyén közlünk. Az ülésről való tudósításunkat pedig jövő havi számunkban folytatjuk.

Halászatunk rendezése.

VI. válasz.

Az Országos Halászlati Egyesületnek 1938. évi.* március hó 24-én tartott évi közgyűlésén az Egyesület alelnöke, *vitéz báró Szurmay Sándor* Öngyméltósága részéről, hivatkozással arra, hogy — „Vizeink halszegénységéhez hozzájárul az is, hogy értékes halaink közül a harcsa, csuka, domolykó és a ragadozó ön nincsen törvényileg védve. Ezeket fogni lehet az általános tilalmi időszakon kívül ívási időben és méret nagyságban való korlátozás nélkül.“ — indítvány terjesztett elő, mely szerint a legkisebb méretek „az eddig védtelen harcsára, csukára, domolykóra és ragadozó önre is megállapítandók és pedig a harcsára 1 kg súlyban, a másik három halnál pedig 50 cm. hosszban.“**

Ha itt tartunk, hogy e négyféle, a magyar folyó- és állóvizek legismertebb ragadozó halainak legkisebb méreteit és kíméleti (tilalmi) idejét meg akarjuk állapítani, úgy, hogy ezáltal a megállapítás által csak a halászat érdekeit szolgáljuk, úgy ismernünk kell e négyféle ragadozó hal nagyságát, melyre kedvező körülmények között megnőhet, növekedésének gyorsaságát, szaporodási (ívási) idejét, táplálékát és táplálékának megszerzésével a halállományban okozott kárt és pusztítást és végül mint kereskedelmi piaci árunak kelendőségét és eltarthatóságát, azaz gazdasági értékét.

Ennélfogva vegyük sorba e négyféle ragadozó hal ismertetését:

* És nem 1934. évi, minthogy a Halászat ez évi április havi 7—8 számának „Társulatok-Egyesületek“ című rovatába ez a sajtóhiba csúszott be.

** A harcsa, a domolykó és a ragadozó ön legkisebb méretére vonatkozólag az 1888. évi XIX. t.-c.-kel kapcsolatos halászlati társulati üzemtervmintában voltak rendelkezések.

I. *Harcsa. (Leső harcsa. Silurus glanis.* Német: *Wels.*) Hazai vizeink e legnagyobb ragadozó hala, mely Európa álló és folyóvizein kívül Nyugat-Ázsiában is honos, nálunk 2—3 méter hosszúságot és 200 kg-os súlyt is elér. Ez a rendkívül falánk ragadozó hal, midőn nagyobbra megnő, nemcsak a halakra és egyéb vízi állatokra, hanem a vizen tartózkodó szárnyasokra is veszedelmessé válik. Táplálékát azonban nemcsak élő halak teszik, hanem elfogyasztja az elpusztult, de még oszlásnak nem indult halakat is. Azonkívül megeszi a patkányt, egeret, vizisiklót, piócat, gilisztát. Ívása május és június hónapokban szokott megtörténni, amikor is a partok közelében levő kövekre, vagy növényekre rakja le ikráit. Különben ez a hal, amely a megszállt területen levő Vág-, Garam- és Ipolyban, valamint a magyar Rába- és Rábcában nagy mennyiségben fordul elő, a mély vizek lakója, a folyók és álló vizek fenékén szeret tartózkodni. Húsa jóízű és azok szeretik nagyon, akik a zsíros halakat kedvelik és emellett százkamentes, mert csupán középső gerincscsontja van. Kereskedelmileg a pontynál értékeesebb és így jobban is fizetik meg. A nagyobb harcsák rendszeren szelvetelve kerülnek forgalomba. Élve bárkában és azonkívül jegelve is hosszabb ideig eltartható.

II. *Domolykó. (Fejes domolykó. Squalius cephalus.* Német: *Döbel.*) Ez a szintén nagyon falánk ragadozó hal, mely Közép-Európa majdnem minden folyóvizében, azonkívül tavakban és más állóvizekben fellelhető, hazánkban is mindenhol előfordul. Felhatol a folyóvizek legkisebb ereibe. Megeszi az élő és nem élő halakat, egeret, békát, gilisztát, mindenféle rovar, sajtot, túrót, kenyert, egyszerűval mindent, amihez hozzá tud jutni. Hosszban megnő 50—60 cm-re, súlyban pedig 2 kg-ig. Ívási ideje egész május és június hó eleje. Petéit kövekre és növényekre rakja. Nem nagyon szálkás, húsos hal, de nincs nagyobb értéke. Mert ritkán nő nagyra, a halászok rendszeren a kisebb halak közé keverve, mint felerhalat bocsátják áruba.

III. *Ön. (Ragadozó ön. Aspius rapax.* Német: *Rapfen.*) Ez a folyton mozgó, a víz felszínén úszkáló és játszadozó kisebb halakat űző és hajszólag ragadozó hal, mely Kelet-Európa összes folyó- és állóvizeiben honos, rovarokon kívül főként élő halakkal táplálkozik. Csendes, szép napos időben állóvizek felett levő hidakról vagy hajókról könnyen megfigyelhető, amint nagyobb, több kilós példányok is egész napon át vadásznak zsákmányok után. Mint a ragadozó halak többsége, ez is teljesen magányosan él. Hosszban megnő 80—100 cm-nyire, súlyban pedig 20 kg-ig. Ívási ideje áprilistól júniusig szokott lenni, amikor is petéit folyóvizek fenékén rakja le. Mindannak dacára, hogy sok és meglehetősen szép példányok kerülnek belőle piacra, kereskedelmi értéke nem sok, mert habár szép fehér húsa van, de puha, nagyon szálkás és amellett mint áru, könnyen romlandó.

IV. *Csuka. (Közönséges csuka. Esox lucius.* Német: *Hecht.*) Európa mérsékelt és északi részei, Észak-amerika és Azsia összes folyóiban, tavaiban és állóvizeiben előforduló, valamennyi ragadozó hal között a legfalánkabb és a legkegyetlenebb, melyet sok helyütt teljesen jogosan „édesvízi cápá“-nak neveznek, megnő hosszban 1 méterre, súlyban meg 25 kg-ig. Nemcsak megeszi a kisebb halakat, hanem megtámadja még a hozzá hasonló nagyságú halakat is. Erős és éles fogai-
val nagyon gyakran súlyosan megsebesíti, sőt meg is csonkítja a megtámadott halakat, melyek aztán elpusztulnak. A csuka, akár a ragadozó ön, szintén csak élő

halakra vadászik, azonban pusztításait leginkább a vizek mélyén végzi, ahol a kevésbé értékes fehér halak mellett a nemes halak ivadékaik kívül a ragadozó süllők és sügérek nagy mennyiségét is felfalja. Magyarország halai közül ez az, amelyik a legkorábban ivik, mert ivási ideje február vagy március havában szokott lenni. Kisebb tavak, kiöntések, árkok és folyók sekély vizének növényzetére rakja le ikráit. A kikelt kis csuka-ivadék 3 hónapos korában kezd meg az élő halakkal való táplálkozást és attól kezdve aztán állandóan folytatja a halállományra nagyon is veszedelmes pusztításait. Mint piaci hal, árban a ponttyal majdnem egyenrangú, mert kiváltkép a magyar zsidóság kedveli. Húsa jóízű, nem is nagyon szálkás. Jegelve hosszabb ideig nem tartható, mert könnyen romlik. Olyan értéke azonban, mely védelmét indokolttá tenné, még sincsen, tekintve azt a kiszámíthatatlan kárt, melyet a nemes halak és azok ivadékaiknak kegyetlen pusztításával okoz.

A csuka veszedelmes voltáról álljon itt néhány szemelvény *Répássy Miklós* nyug. államtitkár úr Öméltósága, az elismert kitűnő halászati szakíró tollából megjelent „Édesvízi halászat és halgazdaság” című könyvéből: „...A vezér a csuka, amely a békésebb rokonsága soraiban gyakran megsemmisítő pusztítást visz véghez.” (38. oldal.) „Fel kell külön említeni ezt az általánosan ismert vízi haramiát nem is annyira különös hasznáért, de legfőképpen veszedelmes volta miatt is.” (199. oldal.) „Garatját oly öblösre tágíthatja, hogy szinte a magával egyenagyságú halat is le tudja nyelni. Nem is kimél semmit, ami a szája ügyébe esik s amivel megbírhat.” (202. oldal.)

Az pedig nem áll, hogy a ragadozó halak, a csuka kivételével, védelmezve egyáltalán ne lehettek volna. Ez a törvény megváltoztatása nélkül is lehetséges ma is.

Ugyanis a halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-c. a halászati társulatoknál kötelezővé teszi üzemterv létesítését. *Répássy Miklós* alább idézett könyve II. kiad. 380. oldalán közli az ilyen üzemterv mintáját. Ennek 12. §-a szerint a törvény által védelmezett fajokon kívül a többi között a domolykónál 25 cm, a harcsánál 25 cm és az önnél 25 cm legkisebb méretet állapít meg. De megállapítja ez az üzemtervminta még más hal-fajok legkisebb méreteit is. Ma sincsen semmi akadálya annak, hogy a halászati társulatok üzemtervei a törvény-nél szigorúbbak legyenek a halvédelem tekintetében.

Ami e négyféle hal tilalmi idejét illeti, véleményem szerint ennek megállapítása fölösleges, mert háromnak: a harcsának, a domolykónak és a ragadozó önnnek az ivási ideje úgyis az általános halászati tilalom idejére esik, a csuka pedig nagymérvű pusztításaira és kártevésére való tekintettel kíméletet nem érdemel.

Cikkemben közöltek egy része *Répássy Miklós*: „Édesvízi halászat és halgazdaság” és *dr. Lampe*: „Fischzucht” című művéből való, a többi része azonban saját megfigyeléseim és tapasztalataim eredménye.

Bernáth István.

Az elektromos halászat.

Írta: Hallóssy Ferenc.

(Folytatás.)

A kísérlet igen szép eredménnyel járt.

Tagadhatatlan, hogy a munkaberendezésnél a halkábító áram-tér a tó vizének minden részletével érintkezésbe jutott és így a hal el nem menekülhetett. Mindazonáltal azt hisszük, hogy a tó a könnyebb esetek közé tartozott. A hinár nem lehetett túl sűrű, mert a

kötél húzását 3 napszámos kézierővel bírta elvégezni. Feltétlenül nehezebb lett volna a vontatók dolga, ha a hinár sűrűbb, vagy ha a part náddal lett volna benöve.

Fentiekből látjuk, hogy csupaszevetékeknek nemcsak elektrotechnikai, de szilárdságtani szempontból is meg kell felelnie, ha nem akarjuk, hogy munkaközben elszakadjon és ezzel sok bajt, esetleg jövátéhetetlen szerencsétlenséget okozzon.

R. Harrer a sigmaringeni halászati egyesület előjárója az Allgemeine Fischerei Zeitung 1926. évi évfolyamának 13. számában írja le, hogy a württembergi halásznapi alkalmából május 16 és 17-én Sigmaringenben elektromos halászatot mutattak be.

Az elektromos halászat A. Krämer nevezetű scheeri gyáros által szerkesztett csónakkal történt, melyre építője egy kis benzin motórral kapcsolt dynamot helyezett el és így a parttól függetleníttette magát. A feltaláló gyáros állítólag sok jó halat fogott ki felszerelésével a Dunából, a bemutató azonban még sem sikerült, mert a víz áradásban volt és csak egy-két halat sikerült zsákmányolni.

Németországban a szász mezőgazdasági kamarák műszaki osztályai sokat foglalkoztak a lecsapolhatatlan vad vizek halászati értékesítésének problémájával. A lehetséges eszközöket számba véve eljutottak az elektromos lehalászási módhoz is, melynek kikísérletezésére az országos villamosságít (Landelektrizität) kérték fel.

A kísérletek egy részét a „Saalkreis” legelőtársaság Ihlai tavain végezték különböző feszültségű és erősségű áram felhasználásával.

Az érdekesnek látszó kísérletekről a cikk elég szűkszavúan referál s a lehalászás módját a cikkben leközölt fényképek magyarázzák. Az egyik polust a tó közepére leföldelték, míg a másikat a hosszúkás alakú tapon áthúzták. A fa-úszókra szerelt vezetékét mindkét parton egy-egy ember vontatta előre. A drót mögött két csónak haladt a zsákmány összegyűjtésére. Hogy a felhasznált áram milyen volt, hol állították elő, hogy vezették el az elektródokhoz, arról a cikk nem számol be. További kísérleteket végeztek még Zichtauban is. Az eredmény jó volt! A kísérleteket a legnagyobb óvatossággal végezték. Gumicsizma és kesztyű minden emberen volt. (Fischerei Zeitung 1927. évf. 22. szám.)

A megfigyelés és tudomány jegyében végezték el 1929. év áprilisában a sendenhorsti két felhagyott homokbánya lehalászását.

A bányákat annakidején meglepetésszerűen öntötte el a víz és így kisvasúti anyag és egyéb építőanyag bőven maradt benne, amely körülmény a hálóval való teljes lehalászásukat lehetővé tette. A homokbányát ugyanis, — melyeknek egyenkinti területe 0.3—0.4, illetve 0.6 hektárt tett ki, — időközben népesítették és így az egyikben ponty, kárász, szivárványos pisztráng, a másikban csukák növekedtek. A hálós halászat sikertelensége végre illetékesek figyelmét az elektromos halászatra terelte és a porosz halászati törvény 100. §-ára való hivatkozással engedélyért a münsteri kormány elnökséghez (Regierungspräsidium in Münster) fordultak. A kormányelnök, a westfáliai tartomány főhalászmestereinek meghallgatása után az engedélyt megadta, de a következő 5 feltételt írta elő:

- 1) Az engedély csak egy alkalomra érvényes,
- 2) a lehalászásnál a főhalászmesternek vagy helyettesének jelen kell lenni, meghívandó,
- 3) a főhalászmester utasításai betartandók,

4) Nagy elővigyázat fejtendő ki. Elektromos szakember bevonandó,

5) a helyi rendőrség értesítendő, hogy a lehalászáshoz kiküldöttet delegálhassanak.

A lehalászáson a főhalázmester képviselőjében dr. F. Schumann a cikk írója vett részt, ki azzal ment ki, hogy a halak és állati plankton viselkedését fogja tanulmányozni.

A halászat eszközeül egy $4\frac{m}{m}$ erős csupasz rézvezetékét választottak, melyet 2 m-ként faúszókra szereltek, úgy, hogy a drót állandóan 10 cm-rel a vízszíne alatt volt. A drót mindkét végét porcellánszigetelővel elszigetelték és a tavon keresztül feszítették. A csupasz rézvezeték egyik végét egy deszkához kötötték, míg a másikhoz kötelet erősítettek, melyet egy ember tartott állandóan feszesen. Ha a köteletvezető ember fel és alá járt a parton, a vízben mozgó drót a tó felületének minden részét érinteni tudta. A felhasznált váltóáramot a tó közelében haladó légvezetékéről vették le, melynek feszültsége 220 V. volt. A légvezeték és a fogó drót közé egy megfelelő ellenállást és egy ampermétert szereltek fel. Az áram bekapcsolása után az amperméter 40 amp-t jelzett és az áram hatását a dróttól két méter távolságban szabadkézzel is érezni lehetett. A lehalászásnál nagyon vigyáztak arra, hogy az emberek nedves cipővel, mezítláb járó gyerekek, lovak a drót közelébe ne menjenek. Éppen így ügyeltek arra is, hogy az áram alatt álló vezetékét nedves szákkal ne érintsék, csónakkal a drótot ne kereszttezzék.

A lehalászást dr. Schumann biológiai szempontból nagy gonddal készítette elő; a víz oldott oxigén tartalmát, pH értékét úgy lehalászás előtt, mint után megállapította és különböző helyekről mintát véve a fenékfaunát mennyiségileg és minőségileg felvette.

A halak viselkedését úgy az áram hatása alatt, mint azután éber figyelemmel kísérte.

Megfigyelései és mérései alapján a következő megállapításokat tette:

1) A lehalászott víz kémia-fizikai viszonyai az áram hatására nem változtak,

2) az állati planktonlények az alkalmazott 220 V. feszültségű és 20—40 amp. erősségű áram hatására észrevehető kárt nem szenvedtek,

3) a halak rövid kábulat után teljesen magukhoz tértek, 5% pusztult el,

4) a lehalászás gazdaságos volt.

5) Az elektromos halászat értékes segédeszköz lesz a másként le nem halászható, lecsapolhatatlan vizeknél. További feladat: a kivitel költségeinek apasztása.

A 4) ponthoz megjegyezzük, hogy a lehalászást 10 ember végezte. Az első tó tényleges lehalászása 2 óra 20 percet vett igénybe és pár órába került a fogóeszköz le és felszerelése is. Összes munkaidő 29 óra volt. Napszámra 52 RM, áramra 6 RM, összesen 58 RM fizettetett ki. Ezzel szemben a bevétel 3 q ponty ára volt, ami 255 RM-t tett ki. A második tóban 20 RM kiadással szemben 50 RM bevétel jeletkezett. (Leírása a Zeitschrift für Fischerei und deren Hilfswissenschaften) XXVIII. kötet 2. füzet)

(Folyt. köv.)

A Bükk rákos vizei.

A Bükk vizeiben épenúgy őshonos a rák, mint más hegyvidéki vizekben. Sajnos azonban a rákpestis ezeket sem kímélte meg. Az ismertebb s nagyobb bükki vizek közül a Hámori tóról van adatunk, mely szerint a rák onnan régebben is kipusztult (A Hámori tó Halá-

szat 1917. p. 10.). Ebben a cikkben ugyan a szerző a vidrák elszaporodásában látja ennek az okát, ami azonban kizárt dolog, mert ekkora pusztításra akármilyen óriási tömeg vidra sem lett volna képes. Az említett időpont azonban összeesik a rákpestis hazánkban való megjelenésének idejével. Így határozottan állíthatom, hogy az 1880-as évek elején ez okozta a Hámori tóban a rák teljes kipusztulását. Hogy a többi bükki rákos vizeket a rákpestis érintette-e, arról adatot szerezni nem sikerült. Ezek állományával u. i. senki sem törődik még ma sem, hát még a nyolcvanas években! Hasznosításukra még ma sem igen történik intézkedés. Csupán néhány csavargó orvrákász űzi bennük a rákászatot, legtöbbször, mint az orvhalászat mellékfoglalkozását. Hogy mennyire nem törődnek az értékes rákállományával, mi sem mutatja jobban, mint az, hogy mikor 1930-ban a Dédesen átfolyó patakot szabályozták, s a vizet az új mederbe átvezették, a szárazon maradt régi mederszakasz hemzsegett a ráktól. S mivel vízbehelyezésükről senki sem gondoskodott, mind nyomorultul elpusztult s hetekig dögleletes bűzzel árasztotta el a környéket. A nemtörődömségnek lesz rövidesen az a következménye, hogy vagy teljesen kipusztul, vagy annyira megritkul a rák ezekben a kisebb s főleg községi területeken átfolyó patakokban, hogy hasznosításával sem lesz érdemes foglalkozni. Ma itt a rákászzal foglalkozó s ellen nem őrzött felelőtlen elemek, — a hideg tél kivételével — minden időben válogatás nélkül fogják apraját, nagyját petéivel megrakodtatni. A nagyobbakat Pestre szállítják. Az apraja meg mint „leves rák” elkél a környéken. A vendéglősöknek tapasztalatom szerint mindegy, hogy puha vagy petés-e a rák! Az a fontos, hogy legyen és az ingyencet jó pénzért kielégíthessék. Pedig ma a rák nagy érték. Szép nagy „szóló rákért” 50—60, leves rákért 8—12 fillért fizetnek darabonként. Ha a rákban bővelkedő patakok tulajdonosai több gondot fordítanak rájuk, kellő ellenőrzéssel biztosíthatnák az állomány fennmaradását. Bérbeadva pedig állandó és biztos bevételhez juthatnának, annál is inkább, mert a bükki vizeket kizárólag a nemesebb folyami rák lakja. A kecskerák itt ismeretlen.

A Bükk legnagyobb vize a Hámori tó, már régen is bővelkedett rákban. Ekkor azonban még — mint a régebbi leírásokból következtetem, — nem sokat törődhetek vele. Bérczy (1862), dr. Márk (1882) az akkori rákászatot egyöntetűen úgy írják le, hogy a csónakból lámpavilágnál vagy fáklyafénynél, kézzel történt. Mint tudjuk ez pedig nem valami állománygyarapító hasznosítási mód.

A nyolcvanas években történt nagy pusztulásról már megemlékeztem. Hogy ez nem lehetett 100%-os, az mutatja, hogy a kilencszázas évek elején már újra tele volt a tó rákkal. Telepítésről pedig szó sem lehetett. Hiszen akkor még nem igen törődtek itt a rákással, halászzal.

Az állományt több csapás is érte. A tó vizét, tisztítás céljából bizonyos időközönként leeresztették. A világháború befejezése után a forradalom s megszállás alatt is többször lecsapolták. A rák pedig meglehetősen pusztult, minden vízleeresztéssel. De pár év alatt kiheverte az állomány az ilyen veszteségeket. Ebből az időből szóbeli értesülésem van egy kiérdemesült orvrákásztól, aki különösen ünnepek előtt nagyban űzte ezt a foglalkozást s állítása szerint egy-két éjszaka másodmagával 10—20 rácsával 1000—1200 korona értékűt is fogott. Az értékesítés nem űtközött nehézségekbe. A kereskedő Pestről jött a rákért s mindjárt készpénzzel

fizetett. Ha elcsípték őket, pár pofon árán megszabadultak s kárpótlást nyújtott a kifogott és eladott rák jelentős értéke. Ez az értesülés nem látszik nagyításnak. Pláne az előtt, aki ismerte a tó rákállományát 1927—30 között. Egy óra alatt néhány rácsával nem volt nagy probléma 100—150 drb. válogatott szőlő rákot fogni. 1927-ben megindult a Palota szálló építése. Ekkor a rákászatot és halászatot betiltották. Csupán néha rákászott egy-egy orvrákász. Engedélyt csak nagyon kivételes esetben adtak. Emlékszem pl. arra, hogy 1929-ben az amerikai követség személyzete kapott. Fogott is egy délelőtt 4—5 ember egy szekérderékra való válogatott szép nagy példányt, s nem győzték eléggé dicsérni a tó páratlan gazdag állományát. A felesleges s túlzott védelem folytán előállott túlzásfóltásnak azonban hamarosan mutatkozott a szomorú következménye. 1930. június 1-én kezdett döglenni a rák s rövid két hét alatt hihetetlen tömeg pusztult el. Valóban elszomorító látvány volt az elhullott sok-sok ezer rák. S mikor Lillafüreden legnagyobb szükség lett volna rá, éppen akkor nem volt. Itt ahol addig tíz nagy vendéglőt is el lehetett volna látni, a Palota szállónak zalai rákokat kellett drága pénzért hozatni. Hogy a rákpestis honnét és hogyan került ide, senki sem tudja. Talán egy fertőzött vízből iderepült vízi madár, esetleg egy orvrákász hozta rácsájával.

Az elhullás azonban szerencsére éppen úgy mint régen, most sem volt 100 %-os 1931-ben a tó vizének leeresztésekor pár száz darabot sikerült elevenen s ugyanennyit elhullva, összeszedni. Igaz, hogy időközben telepítettünk is. A Palota szálló igazgatósága s a jávorkúti terület bérlője Dr. Kállay Tamás jóvoltából kaptunk 150 drb. részint zalai, részint bükki származású tenyész állatot. De a lecsapoláskor szem elé kerültek száma ennél kétségtelenül több volt. Így tehát bizonyos, hogy a régi állomány csekély százaléka átvészelt.

1932—33 években történt lecsapolások ismét apasztották a megmaradt kis állományt, mert minden vízleeresztés bizonyos számú elhullással járt. A tó közepén megmaradt sekély vízben összezsúfolt rákokat pedig a nyérc tizedelte. Úgy, hogy ez alatt a három év alatt telepítésre gondolni sem lehetett. Az első nagyobb számú behelyezés 1934-ben történt, mikor is a Lófő patakból származó 3000 drb. tenyészrákot eresztettünk a halkeltől a Garadna patakba. A behelyezett állatok egy része a telepítési hely közelében helyezkedett el. Legnagyobb részük azonban lehúzódt a tóba. 1935—36. években szintén történt telepítés, úgy, hogy 1937-ig 10,000 drb. tenyészrákot helyeztünk ki, részint a tóba, részint a Garadna patakba. Sajnos a patak állománya 1936-ban teljesen kipusztult. Két szekér oltatlan mész dőlt bele, ami azután a rákokkal együtt minden élőt kiölt onnan. A tó állománya azonban gyarapodik. 1937-ben már lehetett látni itt kelt ivadékot. A multak tapasztalataink okulva tehát biztosan remélhetjük, hogy a Hámori tóban pár év múlva ismét felszaporodik a rákállomány annyira, hogy hasznosítani is lehet. Erre nagy szükség is volna, mert a lillafüredi s miskolci vendéglők minden mennyiséget el tudnának fogyasztani.

A lillafüredi két patak közül a Garadna állománya tekintetében mindenben a duzzasztásából keletkezett tóéval egyező.

A Szinvában szintén őshonos volt a rák. Felső szakaszából azonban a többszöri mederszabályozás alatt már régebben kipusztult. Alsó szakaszából pedig az 1930-évi rákpestis irtotta ki. Szerencsére azonban itt is maradtak állományfenntartó átvészelt példányok. Mesterséges tele-

pítés is történt 1000 darabbal. Ezenkívül önkéntelenül is gyarapodott az állomány. Az egyik rákászatra átnyergett orvhalász u. i. a Bükk más részéből lopott rákjait a Szinvába tárolta. Valami jóakarója azután ezekből k. b. 2000 darabot kiszabadított, ami azután szintén a Szinva alsó szakaszának állományát növelte. Megjegyzem a Szinva alsó szakaszának, ráktenyésztés szempontjából csak a papírgyárig terjedő része ér valamit. Ezen alul a gyári szennyvíz minden élőt kiölt.

Lillafüred környékén az említettekén kívül van még két kisebb mesterségesen létesített rákos víz. A jávorkúti vadászterületen levő Létrási s Jávorkúti tó. Telepítési évük 1929—30. Telepítő anyag a Hámori tóból, több bükki patakból s Zalából származik. Ez a két tó hallal s rákkal túlzásfólt, s ennek folytán táplálékszegény. Úgy, hogy méreten felüli rákot alig lehet benne találni. Érdekes, hogy a Hámori tóból származó tenyészrákokat közvetlen a pestis kitörése előtt vitték oda s az mégis mind a két tavat elkerülte.

Jelentősebb, de nem sok figyelemre méltatott rákos vize a Bükk déli oldalának a Lator községnél fakadó Lófő patak s az ettől nem nagy távolságra folyó kácsi melegvízű patak. Mind a kettőnek elég szép állománya van. Hasznosítására azonban nem is gondolnak. Nagy távolságuk miatt a Lillafüreden székelő orvrákásztársaság is csak ritkán keresi fel.

Több rákos vizet találunk már a Bükk, patakokban bővelkedő, északkeleti részén. Itt vannak: a Szilvás, Bán, Nagyvölgy, Gizsir, Eskerenye, Táró, Várölgy, Samos, Baróca, Mályinka, Kemesnye, Garam, Csimás és Láz patakok. Ezekben mind őshonos a rák. Közülük csupán a Szilvási uradalom tulajdonát képező Szilvás patak s ugyancsak ennek az uradalomnak a bérletében levő Bán patak egy része van rendszeresen kihasználva, a többi az orvrákászoké s mindenkié, aki akarja bitangolhatja. A fentebb vázolt tevékenység mellett, előbb utóbb eltűnik belőlük a nagy értéket képviselő rákállomány, éppen úgy, mint ahogyan eltűnt az őshonos sebes pisztráng is, a nemtörődömség miatt.

Összefoglalva az elmondottakat: a bükki vizekben ma még igen szép folyami rákállomány van. A kincstári s a szilvási uradalom mindent elkövet rákállományának gyarapítására s fenntartására. A községi területek rákos vizei pedig főleg azért, mert nem tudják milyen értéket képvisel a bennük élő rákállomány, közpréda. S ha ez a rabló gazdálkodás sokáig így folyik, ezekben a ráknak még hírmondója sem marad.

Irodalom:

- Bérczy K:* Hazai és Külföldi Vadászrajzok. 1863.
Dr. Márk S.: A borsodi Bükk hegységben; Kárpáti Egyesület évkönyve 1882.
Enyedi J: A diósgyőri m. kir. Erdőgondnokság ismeretése. Magyar Erdész. 1908.
Földváry. M.: A diósgyőri uradalom vadászterületei a multban és jelenben: Vadászlap. 1918.

Vásárhelyi István.

Hogyan szabadítjuk meg a halakat a halpiócától?

A halastavi és szabadvízi halak egyik igen gyakori külső élősködője a halpióca (*Piscicola geometra* L.) Testhossza 2—6 cm. Színe zöldes-szürke finom barna pettyekkel. A hátán világos-sárga csik húzódik végig, melyet szabályos távolságokban haránt csíkok

kereszteznek. Testének mellső végén kisebb tapadókorong van, melynek közepén foglal helyet a szájnylás. A testnek hátsó vége is egy nagyobb tapadókorongban végződik. Ezen tapadókorongok segítségével a halpióca oly erősen tapad a halak bőréhez, hogy kézzel vagy csipesszel sem lehet őket onnan eltávolítani. A piócáktól megszállott halak igen nyugtalanok, a fájdalom következtében vadul ide-oda úszkálnak. A halak testét csak táplálék szerzés céljából keresik fel, egyébként pedig a vízben szabadon vagy kövekhez és vizinövényekhez tapadva élnek. Sokszor ijesztően nagy tömegben szokott fellépni úgy, hogy egy halon 20—80 darab pióca is lehet, melyek nemcsak az egész testet, hanem a kopolyúkat, szemet és a szájúregét is ellepik. Kártevésük abban nyilvánul, hogy a halak a nagy vérvesztéstől legyengülnek, betegségekre hajlamosabbá válnak; továbbá a pióca közvetve terjeszti a Tripanoplasma cyprini nevű vérparazitát, mely a szintén igen ártalmas vérszegénységet okozza. A piócák által okozott sebek igen nehezen gyógyulnak úgy, hogy a halak teste e sebeken keresztül baktériumoktól könnyen fertőződhetik, másrészt ezek a sebek könnyen penészednek. A teletetőkben lévő halak nyugtalanításával azok lesóványodását nagy mértékben elősegítik.

A piócák elleni védekezés főként abban merül ki, hogy a kihelyezés, eladás, illetőleg teletetőbe rakás előtt a rajtuk lévő piócákat eltávolítsuk és megsemmisítsük. Oly eljárás, mely a piócáknak a tavakban való elszaporodását meggátolná, nincs.

Az eddig használatos 2,5%-os konyhasósfürdő a piócákat elkábítja ugyan, de nem öli meg, úgy, hogy a halakról egyenként kell eltávolítani az elkábult parazitákat. Azok a példányok, melyek a halon rajta-maradtak, a friss vízben aránylag rövid idő alatt újra felélednek. Ezenfelül még több fogyatékosága is van ennek az eljárásnak. Egyrészt lassú, másrészt a halakat igen megkínozza, harmadsorban pedig nem pusztítja ki gyökeresen ezeket az ártalmas élősködeket.

Ezen megbízhatatlan eljárásom kívül használják még a lysol oldatban való fürdetést is. A halakat ennél az eljárásnál szakostól együtt 0,2%-os lysol oldatba helyezük öt másodpercig. Az idő betartása és az oldat töménységének a pontossága igen fontos, mert ezek elhanyagolása a halak bőrének megbetegedését okozhatja. Ennek az eljárásnak a hibája az, hogy igen nagy pontosságot és elővigyázatosságot igényel, emellett azonban nem irtja ki a parazitákat biztosan, továbbá pedig az, hogy a lysol aránylag drága és nehezen lehet beszerezni. Éppen ezen hibák miatt nem nagyon terjedt el a gyakorlatban.

A piócák elleni védekezés új irányt vett akkor, mikor dr. Hoffmann egy piócáktól megszállott halat égetettmész oldattal szabadított meg e parazitáktól. Ugyanis a mészoldattal való leöntésnek az volt az eredménye, hogy a piócák rövid időn belül egytől-egyig elpusztultak. Ezen megfigyelés alapján a müncheni biológiai kutatóintézetben Heuschmann nagyszámú kísérletet végzett abban az irányban egyrészt, hogy az égetettmész-oldat optimális töménységét és a fürdetés időtartamát megállapítsa, másrészt pedig arra vonatkozólag, hogy e szer használata a halakon valami utóhatást nem vált-e ki. Kutatásai mindkét irányban sikerrel jártak úgy, hogy ma a gyakorlatban is igen jól bevált, tökéletesnek mondható eljárás van a halaknak piócáktól való megszabadítására.

A gyakorlatban a következőképen járunk el. Készítünk olyan oldatot, mely literenként 2 gramm égetett

meszet tartalmaz. Hogy a mész időrabló méregetését elkerüljük, előre készítünk egy olyan bádogdobozt, melybe 150 vagy 200 gramm porrá tört égetettmész fér. A továbbiakban e mész mennyiséget kisebb edénybe tesszük és igen kevés vízzel megnedvesítjük, így aránylag a mész gyorsan megoltódik. Ezután ismételtelen vizet adunk hozzá és a tejfel hígágú folyadékot a már előre elkészített 100 liter vízbe öntjük és jól összekeverjük. A fürdetést legalkalmasabban egy ovális 100 liter vizet befogadó fakádban végezzük. A mész feloldásánál a leírtak szerint járjunk el, mert nagymennyiségű vízben a mész nem oldódik fel. A halakat szakostól helyezük a vízbe és a fürdetés alatt állandóan keverjük a szákkal az oldatot azért, hogy a halakat minden oldalról érje a méstej. A fürdetés addig tart, míg az ember hústól harmincig illetőleg hústól huszonötig (tehát tíz- illetve öt másodpercig!) számol aszerint, hogy milyen töménységű oldatot használunk. Az oldat bizonyos mennyiségű hal fürösztése után nyálkássá lesz úgy, hogy ilyenkor ajánlatos új oldatot készíteni. A fürdetés után a halakat friss vízzel telt kádba tesszük azért, hogy meggyőződjünk arról, hogy tényleg elpusztultak-e a piócák. A piócák ugyanis nem pusztulnak el rögtön, egy darabig mozdatlanok maradnak, majd fűrgén ide-oda úszkálnak, végül pedig összezsugorodva a fenékre süllyednek, miközben bőrük szürke színt vesz fel. Ez a szürke bőrszín legbiztosabban jelzi a piócák megdöglését, ugyanis a nem színeződött állatok rövidebb vagy hosszabb idő múlva újra felélednek.

A mész oldat nem tehető el hosszabb időre, mivel az bizonyos állás után erejét elveszti és így a fürdetésre alkalmatlanná válik.

Mivel sokkal töményebb oldat hosszabb ideig (5 gramm mész literenként, 15 percig) a halakra teljesen ártalmatlannak bizonyult és semmiféle utóhatás nem volt tapasztalható, túlzottan óvatosnak nem kell lenni, azonban a durva pontatlanság halpusztulást okozhat.

A fent leírt oldat ivadékok fürdetésére is alkalmas.

A fürösztést végző munkásoknak vigyázni kell arra, hogy a maró folyadék a szemükbe ne fecskendezzen.

Ennek a piócátlanító eljárásnak az előnyeit az előző eljárásokkal szemben Dr. Probst a következőkben foglalja össze: 1. nagy idő nyereséget jelent, 2. sokkal kiméletesebb a halakra, 3. gyors és gyökeres piócátlanítást biztosít, 4. lényegesen olcsóbb.

Ezt az eljárást tudomásom szerint hazánkban még nem használják, úgy gondolom, hogy ennek az ismertetése a tógazdák szempontjából nem érdektelen.

Dr. Woyndrovich Elek.

UJDONSÁGOK — VEGYESEK.

Személyi hírek. Domján János kedves tagtársunk e hónapban ünnepli huszonöt éves szolgálati jubileumát. Tógazdasági körökben mindenütt ismerik és nagyrabecsülik a biharugrai halgazdaság érdemes intézőjét, aki az első magyar tógazdánál, néhai Corchus Bélánál kezdte meg működését, tehát a legjobb „iskolából” került ki, s azóta is a Corchus család bizalmasa, s mint ilyen hosszú évek óta intézője hazánk egyik nagy múltú és méltán nagyhirű, külföldön is jólismert tógazdaságának.

Corchus Dezső és Zoltán tisztelt barátainkkal, Egyesületünk tagtársainkkal egyetemben sok szerencsét kívánunk Domján tagtársunknak ez alkalommal mindnyájan, e lap írói és olvasói. U.

250 bálnavadászhajó nekivág a tengernek. December 7-én kezdődött a vadásziórá a délsarki tengeren: december 7-től március 15-ig tart a bálnavadászat szezonja. Tavaly 31 óriási úszó cetolaj olvasztó és bálnafeldolgozó-gyár indult neki a vadászatnak 250 bálnavadászhajó kíséretében. Norvégia flottája a legnagyobb: 11 gyár-hajót és 77 vadászhajót küldött az Antarktisz vizeire. Angol, japán és német hajórajok vettek még részt a vadászatban

amelynek során — nemzetközi egyezmény értelmében — összesen 400.000 tonna bálna-olajat volt szabad zsákmányolni.

A **cetvadászat filmen.** Tancred Ibsen novvég rendező vezetésével a közeljövőben filmexpedíció megy a déli sarkvidékre, hogy fölvételeket készítsen a cetvadásatról. A film bemutatja majd a cetvadászok életét, a cethal feldolgozását és az ezzel járó sok érdekes szokást. A film a skandináv filmkorszern vállalkozásában készül.

Tigriskölyök, mint horgász-zsákmány. Chenbaddi bengáli falu halászaival egy este eleven csálekkel megrakott hatalmas horgaikat a folyó partján levő fákhöz erősítve, éjszakára a folyóban hagyják. Másnap reggel a remélt halászsákmány helyett a horgon egy tigriskölyköt találtak, amely az éjszaka valamiképen partrahúzta és bekapta a csalétket és vele együtt a horgot. A halászok megszabadították a horgotól és magukkal vitték a szokatlan „halacska”, amelyet fel akarnak nevelni.

Tóór és gazda élet-halál harca. Hidegség községen Schreiber Hermann tóór összeveszett Erdősi József gazdával. Erdősi kést rántott és késszer megszúrta a tóórt, aki véresen szaladt el és egy puskával tért vissza. Schreiber többször rálőtt a sötétben Erdősire, de a golyók célt tévesztettek. A csendőrék letartóztatták a tóórt, aki jogos önvédelemre hivatkozik.

Két öreg halász és az olasz királyné. Kedves eset szereplője volt nemrégiben Elena olasz királyné és császárné. Két öreg halász a sanrosserei tengerparton tengeri kagylókat gyűjtött. Egyszer csak egy csendőr lépett hozzájuk és felszólította őket, hogy kövessék őt. Két hölgyhöz vezette őket, akik közül az egyik megkérdezte, hogy mennyiért adják el az összegyűjtött kagylókat. — Ót líra — hangzott a válasz. A hölgy ezután a csendőrhöz fordult és megkérte, hogy a csendőrörszobáról hozzon el 100 lírát. — Igenis, Felső! — felelte a csendőr a két halász nagy meglepetésére, majd pár perc múlva visszatért a 100 lírával. A két halász megjegyezte, hogy nem tud ilyen nagy pénzből visszaadni, mire a hölgy kijelentette, hogy az egészet megtarthatják, majd kíséreléssel együtt eltávozott. A két elámuló halász a csendőrtől tudta meg, hogy előkelő vevője Olaszország királynéja volt.

Elopták a pápa halászfűréjét. A Vatikán palotájában nemrégiben tolvajok jártak és behatoltak Mella főszertartásmester szobájába, amely közvetlenül a pápa hálószobájának a közepében van. A tolvajok igen értékes aranytárgyakat loptak, köztük a pápa világhírű „halászfűré”-jét is, amelynek drágakövébe azt a jelenetet vésték, amikor szent Péter egy csónakban halászik. Ezt a gyűrűt a pápaválasztás után nagy ünnepélyességek között húzzák a pápa újára, mint hatalmi jelképet. Ezzel a gyűrűvel szokta lepecsételni a pápa az eléje kerülő okmányokat. A tolvajokat elfogták, az ellopott drágaságok javarésze megkerült, de az értékes aranytárgyakat a tolvajok beolvasztották. Nincs meg a híres halászfűré sem és most sürgősen elkészítik másolatát, hogy a pápai okmányok aláírása további halásztást ne szenvedjen.

TÁRSULATOK — EGYESÜLETEK. SZOB-KÓVÁRI IPOLYI HALÁSZATI TÁRSULAT.

Meghívó

a Szob-Kóvári Ipolyi Halászati Társulat *Drégelypalánkon* a községében *1938. évi június hó 28-án, kedden délelőtti tíz órakor* tartandó

rendes közgyűlésére.

TÁRGYAK:

1. Elnök elhalálozása folytán beállott szükség szerű intézkedések megtétele iránti határozat és ügyvezető elnök választás.
2. A halászat hasznosításáról határozat hozatal.
3. Esetleges indítványok.

Drégelypalánk, 1938. június 10.

Farkas Géza
társulati alelnök.

A **Balaton Halászati Társulat** f. évi március hó 23-án Budapesten tartotta meg évi rendes közgyűlését dr. Lénárd János elnökletével. A társulat mult évi működéséről szóló jelentést Bariss Gyula társulati igazgató gazd. főtanácsos terjesztette elő. A Balaton halszaporítása érdekében 1452 drb megtermékenyített fogassüllő ikra fészkek és 100 mázsa nemespontyivadék helyeztetett ki. A mult évben kifogott halzsákmány 13.375 mázsa volt, amelyből mintegy 2500 mázsa a nemes hal. A közgyűlés tárgyalta az elmúlt évi számadást és az 1938 évi költségelőirányzatot.

A **Soroksári Dunaági Halászlati Társulat** f. évi március 29-én Budapesten tartotta évi rendes közgyűlését. Elnököit Vas Leo. A társulat mult évi működését Heincz Pál igazgató ismertette. A közgyűlés elhatározta, hogy a tassi duzzasztószlip alatt egy halór lakást építtet, hogy az orvhalászatot egy állandó alkalmazottal ellenőriztesse. I.

Külföldi lapszemle.

A **burgonyafogyasztás emelése növeli a halfogyasztást.** A német közlelmezési hivatal 19-ik kiadmánya a burgonyafogyasztás emelésének jegyében áll. Mottója: Este burgonyát! A cél takarékoskodás a kenyérről. A burgonyafogyasztás azonban nagy hatással van a halfogyasztásra is. Több halféle ugyanis burgonyával sokkal ízletesebb, mintha azt kenyérről ennénk. De maga a burgonya sem jó egyedül. A németeknél ez a mozgalom különösen a sózott hering fogyasztásnak fog kedvezni, amelyből amint a jelentés módja, még tetemes készletek vannak.

Halútlelek Németországban. A német Förderungsdienst eddig 277 pénzkölcsönt adott 611.000 Reichsmark értékben halkereskedések létesítésére illetve meglevő üzletek modernizálására. Egyedül Pomerániában 80 halútlek alakul a közeljövőben. (Die deutsche Fischwirtschaft.) K.

A **mult évi pontyszazon Németországban.** Már a Kottbusi pontyörzén kialakult az a nézet, hogy a kedvező időjárás és termelési viszonyok következtében az 1937 évben az előző évhez képest belföldi termés többlet lesz várható. Az eredmény meg is felelt a várakozásnak és a termés elhelyezésének érdekében szabályozták a behozatalt is. A külkereskedelmi érdekek megkivánták ugyan, hogy bizonyos pontymennyiséget beengedjenek, de már a pótkontingens iránti kívánalmakat elutasították, ennek következtében úgy a Jugoszláviából behozott, mint a magyarországi halbevétel mennyisége kevesebbet. Francia pontyot 1936-ban egyáltalán nem, 1937-ben csak 175 mázsát importáltak. Végeredményben 1937-ben 4139 mázsa volt a pontyimport az előző évi 7354 mázsával szemben.

A pontyárakra nézve a német termelők szövetezete az eddig befutott kötésekben megállapította, hogy a nagybani eladásoknál, tehát 25 mázsától felfelé, szeptember, december hónapokban mázsánként 1.28 Márka volt az átlagár, amellyel szemben a kiskereskedelmi ár 2 márkában volt maximálva. Kedvező szállítási lehetőségek és súlyosabb pontynál a termelői ár a fentinel magasabb. A kötelevek teljes átvizsgálása után leszá mód felülbírálni, hogy a termelői ár minimalálásának fenntartása a jövőben szükséges lesz-e? (Fischerei Zeitung Január 30.) I.

Haltermelési statisztika. Az Országos Halászati Felügyelőség a napokban küldte széjjel az 1936, 1937. évi tógazdasági termelési adatok kérdőívét. Belső fogyasztásának emelése exportfeleslegeink elhelyezése érdekében nagyfontosságú, hogy a tógazdaságainkról hí képet nyerjünk.

Példaképpen állhat a közép német százsz tógazdaságok termelési adata. A kérdőívet augusztus 31-én küldték széjjel. Az 5.500 hektár tófelületből 52 tógazdaság, 4.601 hektár területe felelt meg. Az adatokat október 3-án közölték, a Fischerei Zeitungban.

A közölt adatok az alábbiak:
A vízzel borított tó felület idén az összterület 84.790/0-a 4.360/0-kal több mint tavaly. Az előirányzott mesterséges takarmány 28.644 q volt, a tényleg feletett 20.406 q azaz a tervezett 71.240/0-a. Hektáronként 5.14 q 1935-ben még 6.06 q volt az etetés. 1937-ben össz kétnyaras ponty 2.835 q 993.855 drb. à 285 gr H-kint 255. drb. 1935-ben össz kétnyaras ponty ? q ? drb. à 294 gr H-kint 216 drb. Vöröskórásban elpusztult a kétnyaras 13.440/0 azaz 124.600 drb.
Az eladható ponty 11.866 q, 11.40/0-al több mint tavaly és 13.80/0-al több mint 1935-ben, a legjobb termés ezen a vidéken 1933-ban volt 13.500 q.
Hektáronkénti termés: eladó ponty . . . . . 2.15 q
  compó . . . . . 0.15 q
  kétnyaras ponty . . . . . 0.63 q
  egynyaras ponty . . . . . 0.14 q
Összesen: . . . . . 3.08 q

Az egynyaras ivadék több mint tavaly, a kétnyaras ivadék azonban kevesebb.

Az eladó 11.866 q háromnyaras ponty szortírozása:
1.67 kg-mon felüli 1.25—1.67 1.25 kg-mon aluli
22.290/0 48.110/0 29.60/0
Ebben az évben a kedvező tavaszi és nyári időjárás a tavak tisztogatása, trágyázása és meszezése dacára a súlyos takarmány hiánynak és a sűrűbb népesítésnek jó eredményt adott. (Österreichische Fischerei-Zeitung.)

Árjegyzés. A Halbizományi és Halértékesítő Rt. és a Zimmer Ferenc halkereskedelmi Rt.-tól nyert értesítés szerint május hó folyamán a nagybani halárak kilogrammonként a következők voltak:

Édesvízi élőponty...	nagy	1:30—1:50 P
	közép	1:15—1:30 "
	kicsi	0:80—1:30 "
Édesvízi jegeltponty	nagy	0:80—1:00 "
	kicsi	0:50—0:80 "
Balatoni fogassüllő	I. oszt.	6:00 "
	II. "	4:00 "
	III. "	3:20 "
	IV. "	2:80 "
Fogassüllő	I. oszt.	5:00—5:50 "
	II. "	3:20—4:00 "
	III. "	2:80—2:90 "
	IV. "	2:80— "
Harcsa	nagy	3:00—3:60 "
	közép	2:00—3:00 "
	kicsi	1:40—2:00 "
Csuka	élő	" "
	jegelt	" "
Compó		0 90 "
Pisztrángsügér		" "
Kárász		" "
Fehérhal		0:35—0:45 "
Balatoni keszeg		0:40 "

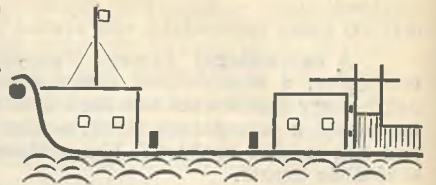
A lap kiadásáért felelős: Dr Unger Emil.

BARTA LIPÓTNÉ HALKERESKEDŐ

TELEFON.
Iroda: 185—0—71.
Üzlet: 185—5—84.

BUDAPEST, IX., KÖZP. VÁSÁRCSARNOK

ZIMMER FERENC

Halkereskedelmi Rt.

Veszünk és eladunk bármily mennyiségű élő- és jegelthalat.

Központi telep: IX., Gönczy Pál u. 4. T.: 185-4-48.

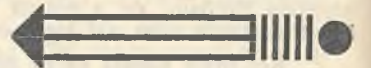
Fióküzletek: IX., Központi vásárcs. T.: 185-4-48.

V., gr. Tisza István u. 10. T.: 181-6-79.

VII., Garay téri vásárcs. T.: 130-4-48.

Iroda: VIII., Horánszky utca 19. T.: 135-3-39.

Budapest.

▶▶▶ HALÁSZHÁLÓ

puha inslég és kötél. hálófonal, parafa-alatt-ság, rebzsinór minden mennyiségben kapható

Ádám Miksa Rt.-nál Budapest.

Telefón szám: Főüzlet: IV., Ferenc József rakpart 6—7.
184—3—10. A Ferenc József hid és Erzsébet hid között.

Telefón szám: Fióküzlet: VII. kerület Thököly-út 16. szám.
1—85—9—65. A Keleti pályaudvar ind. oldalával szemközt.

Fakátrány POSNANSKY és STRELITZ

I-a. minőségű minden mennyiségben

Budapest, V., Zsitvay Leó-u. 13. Tel.: 122—829.

HALBIZOMÁNYI ÉS HALÉRTÉKESÍTŐ RT.

A MAGYAR TÓGAZDASÁGOK RT. KIZÁRÓLAGOS BIZOMÁNYOSA

Igazgatóság: Budapest, V., József-tér 8. Tel.: 18-09-21, 18-09-22.

Levélcím: Budapest 4, postafiók 271. Távirati cím: Tógazdaságok.

Telep és iroda: Budapest, IX., Csarnok-tér 5. Telefon: 18-56-36.

Elárusítóhely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Tel.: 18-56-36.

Szállítási iroda: Budapest, I., Budaörsi-út 87. Telefon: 26-87-16.

Megvesszük tógazdaságok egész haltermését, szállítunk a Magyar Tógazdaságok Rt. kezelésében levő tógazdaságokból elsőrendű, gyorsnövésű egy- és kétnyaras tenyészpontyot, anyapontyot, minden más tenyészhalat s megtermékenyített fogassüllőikrát.

